GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro 133. 19. Listopada 1823.

Wiadomości kraiowe.

Dokończenie Patentu rozciągaiącego systemat menniczy powszechny w Monarchii, także i na Królestwo Lombardzko-Weneckie.

§. 17. Do przyymowania monety miedzianéy, tak kassy publiczne, iak prywatne osoby, tak daleee są obowiązane, ieżeli ilość miedzią płacona, nie przechodzi 25 centezymów.

§. 18. Od dnia ogłoszenia ninieyszego Patentu, wszystkie przychody i wydatki kraiowe w Królestwie Naszem Lombardzko-Weneckiem, będą na nową Walutę przeniesione, wszystkie rachunki kass publicznych i Urzędów, będą w teyże Walucie prowadzone i we wszystkich publicznych uwiadomieniach tylko nowa Waluta wyłącznie wyrażona będzie.

§. 19. Osobom prywatnym wolno iest w umowach między sobą wyrazić nową lub którą z prawnych Walut dawnieyszych. Gdzie iednak żadna wyraźna Waluta wymienioną nie iest, prawnie domniemywać się względem umów zawartych od dnia ogłoszenia ninieyszego Patentu, należy, że Waluta nowo wprowadzona umówioną była, ieżeli prawomocnemi dowodami okazać nie będzie można, iż było w zamiarze użyć inney Waluty.

§. 20. Za prawny wymiar porównawczy nowéy Waluty prawnéy z dawnieyszą, stanowiemy: że sto Lir Austryiackich iako równe 87 Lirom Włoskim, albo 113 9/32 Medyiolanskim lub 169 59/64 Weneckim, uważane bydź maią. Ku większéy łatwości porównywania Waluty dawnieyszéy Królestwa Włoskiego z nowo ustanowioną, dołączaią się do ninieyszego Patentu tablice redukcyyne, ułożone z naywiększą dokładnością, podług których we wszystkich okolicznościach, gdzie władze publiczne redukcyią przedsiębrać będą, postępować maią.

§. 21. Jeżeli w umowach osób prywatnych wyrażony pewny gatunek monety, podczas wypłaty nie będzie więcey w obiegu znaydować się, tedy postępować należy podług §. 989 powszechnéy ustawy cywilnéy, podług którego dłużnik obowiązany iest zaspokoić wierzyciela pieniądzmi naybliżey do wziętych podobnemi, w takiey ilości i w tym sposobie, aby wierzyciel wartość wewnętrzną tego, co dał, i taką, iaka była podczas pożyczki, odebrał.

§. 22. Aby cyrkulacyią w Naszem Królestwie Lombardzko-Weneckiem prędzey opatrzyć w sposobność wypłat prawnych, będą Nasze urzędy mennicze w tem Królestwie, trudnić się wymianą złota i śrebra, i wybiianiem przynoszonych im kruszców na monety nowéy prawnéy Waluty. Dokładnieysze przepisy względem tego, będą do publicznéy wiadomości podane osobnem ogłoszeniem.

§. 23. Topienie monet w pierwszym oddziale Taryfy menniczéy wymienionych, zabrania się osobom prywatnym pod karą złożenia trzeciey części wartości ztopionych pieniędzy. Nasze nawet Urzędy mennicze wtenczas tylko przyymą takowe monety do przetopienia, gdyby te tak dalece uszkodzone lub starte były, iżby stosownie do poprzedniczych przepisów do wypłaty zdatnemi nie były.

Dań w Naszem głównem i rezydencyionalnem mieście Wiedniu dnia pierwszego Listopada, Tysiąc ośmset dwudziestego trzeciego, Panowania Naszego trzydziestego drugiego roku.

Franciszek.

(L. S.)

Franciszek Hrabia Saurau, naywyższy Kanclerz.

Piotr Hrabia Goes.

Jan Nep. Baron Geisslern.

Za naywyższym własnym rozkazem Jego C. K. Mości:

Jan Baron Metzburg.

Uwiadomienie C. K. Rządu kraiowego.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 19. Sierpnia r. b. i stosownie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 nadadź raczył Janowi Streicher, mieszkaiącemu w Wiedniu na przedmieściu Landstrasse pod Nrm. 371 pięcletny przywiley na wynalazek, który co do istoty zasadza się 1.) na ułożonym, w porządku przeciwnym, mechanizmie u fortepiann, gdzie siekierki z góry o strony biią, przez co głos czyli ton daleko mocnieyszy, okraglejszy

i giętszy otrzymuie się, iak dotąd mieć można było; 2.) na trwałości nastroienia, przez przebudowanie stroynicy listwami, i spoienie tak zwanych obwodek, do naywyższego stopnia posuniętych, i na tém, że deka z stroynicą razem po pod strōny idzie; nakoniec 3.) na oddzieleniu siekierek od klawiszów, przez co uderzenie dobitnieyszém staie się, i za pomocą grabi siekierkowych rodzaiu własnego (chociaż także klapek mosiężnych w obróconym mechanizmie użyć można) wszelkiemu zatamowaniu się zwyczaznych klapek zapobiega się.

Kurs Wiedeński z dnia 11go Listopada: Obligacyie długu Stanu 5 procentowe w M. K. 81 3/8 — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M.K.——— — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. K. 102 5/16. — Certyfikaty na pożycz. z r. 1821 za 100 M.K. —— Kurs na Augszburg za 100 Kur. —— Br. Uso. — Moneta konwencyyna za 100, 249 7/8. — Akcyie bankowe, iedna po 914 1/4 ZR. M. K.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpaniia.

Monitor z d. 29go Października zawiera następuiące doniesienie Marszałka Moncey do Ministra Woyny:

Sarria dnia 22. Października 1823.

JWPanie! Twierdza Seu d'Urgel iest iuż w mocy sprzymierzonych wóysk Królewskich i powróconą została władzy Króla Jmci katolickiego.

Załogę wzięto w niewolą woienną i zaprowadzono do Francyi. Składała się z 916 ludzi Officerów i szeregowych i miała ieszcze żywności prawie na dwa miesiące.

Sprzymierzone woysko zaięło twierdzę tę dnia wczorayszego o 8mey godzinie zrana. Z równą zręcznością iak i walecznością kierował uderzeniem Jenerał Husel, wyszczególniaiące się czynił usługi Hrabia d'Yson Podpułkownik 2go liniiowego pułku, który od samego początku znaydował się przy blokadzie.

W następném doniesieniu wymienię JWPanu tych wszystkich woyskowych, którzy wyszczególniali się nie tylko podczas blokady, ale nawet od dnia, iak bombardować zaczęto.

Moncey.

Podług listu z Gibraltaru z d. 16go Października (umieszczonego w Gazetach Madryckich) przybyło tam w dniach ostatnich Września i w pierwszych Października 1500 zbiegów z Kadyxu i z innych mieysc Hiszpanii. W liście tym wspominaią także o znanym Madryckim Bankierze Bertrandzie de Lys, który osadzony został w więzieniu na żądanie iednego z Hiszpańskich swoich wierzycielów.

Gwiazda z d. 31. Października zawiera następuiące wiadomości z Hiszpanii:

Madryt d. 25. Października 1823.

Peniskola poddała się Królowi.

Między Francuzkimi Jenerałami, którzy od Króla Hiszpańskiego wielkie krzyże woyskowego orderu San Fernando podostawali, byli także Hrabia Bourk, Wice-Hrabia Castex i Wice-Hrabia Domon.

Miasto Caceres w Estremadurze, na które pokilkakrotnie napadał Empecynado, nawiedzone zostało niedawno wielkiém nieszczęściem. Mieszkańcy dowiedziawszy się o tem, że ten herszt rokoszanów powtórnie miastu ich zagrażał, wyszli naprzeciw niemu, ale za nadto oddalili się z miasta. Empecynado korzystał z tego i niepostrzeżony od nich wszedł do miasta. Kazał miasto rabować, i podpalić ie na kilku mieyscach, przezco zgorzała cała ulica murzyńską zwana, klasztor Franciszkanów i wiele innych budynków. Liczba osób oboiey płci i różnego wieku, które poginęły w pożarze dochodziła do 170. Ilość pozabiianych iest ieszcze większą. Empecynado wstępuiąc w ślady Miny swoiego towarzysza broni, wszystkich chorych w szpitalu mieyskim pomordować kazał. Czynności te nawet u dzikich ludów niesłychane, wykonał on na swoich własnych współziomkach i z milicyią ochotników Madrytu i Toledo.

Wielka Francuzka główna kwatera była d. 21go w Baylen, 22go w la Carolina a 23go w Santa Cruz de Mudela.

O stanie rzeczy w Barcellonie zawiera gazeta Codzienna z d. 30go Października list następuiący:

Z pod murów Barcellony dnia 22. Października 1823.

Wieści głoszące poddanie się Miny były ieszcze zawczesne, ón i Rotten staraią się tylko uratować owe niezmierne skarby, które nagromadzili sposobem rozmaitym. Przewiduiąc koniec swoiego dramatu, codzień ogromne nakładaią podatki, ażeby bogatszym zbrzydzić mieszkanie w Barcellonie, wszelako tylko po złożeniu sześcioletnich podatków wydaią im paszporty do wyiazdu. Dowiedziawszy się o wypadkach pod Kadyxem kazali złożyć mieszkańcom Barcellony z góry trzechmiesięczny podatek. Gdy przybyła do nich wiado-

mość o uwolnieniu Króla, posłali Pułkownika Montserat naczelnika głównego sztabu Rottena Parlamentarzem do Marszałka Moncey będącego w główney kwaterze w Soryi. Dnia następuiącego (iak iuż donosiliśmy) posłany był Jenerał Berge ze strony Francuzkiey do Barcellony. Ażeby widok tego pośrednika nie czynił żadnego wrażenia na pospólstwie, czekał na niego zamknięty powóz przed bramą, w którym zawieziono go do Rottena. Obadway za zamkniętemi drzwiami rozmawiali z sobą ze dwie godzin. Twierdzą, że Rotten i Mina chcą po poddaniu miasta zatrzymać zamek Montjui i warownią; chcą zyskać pozwolenie, ażeby mogli odpłynąć z tamtąd dziesięcią okrętami, których żeby nikt nie przeglądał i ażeby dostali amnestyią za swoie polityczne postępki, chcą wreście, ażeby te trzy warunki Xiążę Angoulême potwierdził, Marszałek nie mógł przystać na tak szczególne przełożenie i rozkazał przyśpieszyć roboty około oblężenia. Sto dział ma bydź do tego użytych.

Zamek Montjui podług zapewnienia niektórych szturmem ma bydź dobywany, a zwłaszcza podług planu ułożonego przez Pułkownika głównego sztabu, Margrabiego Marcillac. Mówią, że ten Oficer iuż na to rozkaz odebrał.

Ażeby lepiey miasto Barcellonę trzymać na wodzy cofnął się Rotten do panuiącego nad miastem zamku Montjoui. Ma tam liczną załogę i znaczne woienne zapasy.

Mówią, że Marszałkowie Molitor i Lauryston maią wyruszyć do Katalonii, dla zmuszenia także do podległości mieysc owych, które się dotąd trzymaią, to pokończywszy, powrócą z czwartym oddziałem woyska do Francyi.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Piszą w liście z Demerary pod d. 31. Sierpnia: »Powstanie miało dla czarnych ludzi okropne skutki. Z trwogą przekonał się Rząd osady, że całe wschodnie brzegi w spisek zawikłane były. Wielu Xięży Metodystów było na czele, iuż dwóch podobnych oczekuie w więzieniu niezbędnego losu. Związek pomiędzy spiskowymi utrzymywał się z wielką przebiegłością i z Europeyskiém doświadczeniem. Sądy woyskowe skazuią codziennie na śmierć nowo przekonanych hersztów należących do spisku czarnych, a każde zachodzące słońce widzi ich krew płynącą, Kto gani taką surowość, niech zważy na to, że i plany czarnych nie były także łagodne. Nimby byli co gorszego zrobili, chcieli naprzód wszystkich posiadaczów plantacyi wymordować.«

Bryg kanonierski: Snapper zawinął dnia 9. Października do Anglii od brzegów Afryki. Opuścił Sierra Leone d. 1. Września; nayważnieysza wiadomość, którą przywiózł, iest, że Ashantesowie zbliżyli się licznie do przylądka Coast w myśli uderzenia na tę osadę i zrabowania iéy. Maiątek równie prywatny, iak publiczny, iest tam bardzo wielki. Sir Charles M'Carthy chciał z Sierra Leone udać się do Cap Coast, dla obięcia dowództwa. Kapitan Laing z korpusu Król. Afrykańskiego zebrał 7,000 ludzi powiększey części kraiowców, do odparcia Ashantésów; Komodor Sir R. Mends znaydował się w Cap-Coast z okrętami woiennemi: Owen-Glendower i Diwer, dla posiłkowania woysku lądowemu; bo słychać było, że Ashantésy tylko o 10 mil od osady znayduią się. Owen Glendower schwytał na rzece Bonny dwa szonery Hiszpańskie z 269 niewolnikami, ale z 5 okrętów Francuzkich, stoiących w Goree, chciało 4 (które zmienione zostały przez inne) powrócić do Europy nie schwytawszy przez cały rok swoiego pobytu na tém stanowisku, ani iednego okrętu z niewolnikami. — Okręt, nadeszły od rzeki Sestos, przywiózł wiadomość, że w Galinas i na brzegach Cap-Palmas okręty Francuzkie i Hiszpańskie prowadzą z podwoionym zapałem handel niewolnikami.

Francyia.

Drugi wyiątek że »Statystycznych postrzeżeń o mieście Paryżu i o Departamencie Sekwany:

Żegluga na wyższéy Sekwanie odbywa się za pomocą rozmaitych statków, znanych pod nazwiskami: *margottas*, *bateaux Marnois* i *barquettes*, a z tych na pierwsze ładuią 5500, na drugie 250,000, a na trzecie 125,000 kilogramów. W roku 1821 wpłynęło na wyższéy Sekwanie do Paryża 2134 tratef a 5582 statków, zaś na niższéy Sekwanie statków wszelkiego rodzaiu 466. Z tych ostatnich było 413 z Normandyi, które zwyczaynie ładuią 500,000 kilogramów, 14 z Pikardyi mieszczących w sobie 400,000 albo 225,000 kilogramów, ieżli do 1széy albo do 2giéy klassy należą, wreście 22 statków parowych, a 10 targowych. Następuiące artykuły sprowadzono na wyższéy Sekwanie do Paryża: owoce, siano, mąkę, wino, wódkę, dachówki, kamienie mularskie, żelazo, drewniane gospodarskie narzę-

dzia, len, liny okrętowe, kamienie brukowe i drzewo do palenia. Niższą Sekwaną przyprowadzono: towary z osad, towary korzenne i szklanne, sól, sok z owoców (n. p. jabłecznik), wino, wódkę i zboże zagraniczne. Pomnieysze rzeki wpływaiące do wyższéy Sekwany, a za pomocą których Paryż także artykułami handlu wszelkiego rodzaiu zaopatrywany bywa, są następuiące: Aube, Yonna, Orlean, kanały Quecq-Briare i Loing, wreście Marna. Długość biegu wynosi 180 kilometrów. Część téy rzeki, którą można płynąć na tratfach, iest na 12 kilometrów długą, a część (od Arcis), na któréy żegluią statkami, wynosi 43 kilomet: Rzeką tą wpłynęło roku 1821 461 statków i 208 tratef z drzewem do budowania. z węglami, ze zbożem, winem, żelazem, z kamieniami młyńskiemi i z drewnianemi narzędziami gospodarstwa. Biegu Yonny liczą 225 kilometrow. Po 65 można płynąć tratfami, a po 93 statkami. Przypłynęło na niéy do Paryża 972 statków rozmaitéy wielkości, a 64,823 tratef z winem, z drzewem do budowania i palenia, z węglami, kamieniami mularskiemi, z dachówkami i rybami. Kanałami Briare, Orleanu i Loing wpłynęło 2353 statków z winem, winnym octem, oliwą, solą, towarami osad, faiansami, towarami szklannemi, żelazem, stalą, owocami, węglami z drzewa i kamieni i z drzewem do palenia i budowania. Tak zwanne *tonnes*, rodzay płytkich czółen, ładowane bywaią zwyczaynie na 100,000 kilogramów. Marna ma długości 460 kilometrów, częścią wynoszącą 324 kilometrów i przeznaczoną na statki przypłynęło do Paryża 769 statków naładowanych węglami, drzewem, zbożem, mąką, paszą dla bydła, żelazem, winem, flaszkami, dachówkami, kamieniami do budowania, kamieniami młyńskiemi i rybami. — Do niższéy Sekwany wpływa Oisa, Aisne i Eura. Ta ostatnia wszelako nie ma żadnego prostego związku ze Stolicą. Bieg Oisy wynosi 225 kilometrów, z których 121 (od Chauny) są spławne. Aisne ma 240 kilometrów długości, z których 125 spławnych. Obu temi rzekami przypłynęło roku 1821 do Stolicy 442 statków z drzewem do paliwa, drewnianemi i kamiennemi węglami, ze zbożem, sianem, mąką, bobem, kamieniami i t. p. — Ogółem przypłynęło do Paryża roku 1821 statków 11,034, z których 10,226 wyższą Sekwaną, a 808 niższą. Tego samego roku odpłynęło z Paryża 902 naładowanych statków. Woda Sekwany iest lekka i zdrowa, a woda Marny iest zdrowa wprawdzie, ale iuż nie tak czysta. Wodę Biewry można pić u żrzódła, ale przy uyściu iest do picia niezdatna. Każdego roku czyścić ią potrzeba, inaczéy do żeglugi zdaćby się nie mogła. Jest na niéy 102 upustów, z których 12 za Paryżem, a 90 w Paryżu. Nie liczyliśmy do tego ławek praczkarskich do prania i do suszenia bielizny.«

»Pożarów było w Paryżu	1818 r.	133
	1819 r.	148
	1820 r.	170

W samych kominach tylko paliło się

r. 1818	544	razy
r. 1819	524	—
r. 1820	631	—

Wielki ogniowy zapewniaiący zakład zaassekurował iuż budynków w wartości 860 milionów. Oddział ludzi przeznaczonych do gaszenia sikawkami składa się z 558 i ieszcze pomnożony będzie. Szkoda ogniem zrządzona w tych trzech latach ma się do wartości domów, iak 1 do 23,000. — Co się tycze konsumpcyi tę względem Paryża zrobić można uwagę, że wyszynk wódki każdego roku się pomnieysza.

Rossyia.

Karolina, Xiężniczka Wirtemberska przybywszy d. 11. Października do Gaczyny przyymowana była iak nayuroczyściéy od obiedwóch Cesarzowych, a lud licznie zgromadzony powitał tę dostoyną oblubienicę okrzykami radości. Po południu przedstawiono Xiężniczce Ministrów i urzędników Koronnych. Wieczorem były świetne pokoie u Cesarzowéy Matki.

Członkami Rady Państwa mianowano następuiących: Jenerała iezdy, Jenerał Adjutanta Uwarowa, Jenerała piechoty Hrabiego Tolstoy, Jenerała Porucznika Sukina, Rządzącego Ministerstwem Woyny Tatyszczewa i Jenerał Adjutanta Barona Diebicz. Oprócz tego Jenerał Porucznik Sukin umieszczony także został w Wydziale Spraw Woiennych. Senator i tayny Radca, Xiążę Juszupow i tayni Radcy, Xiążęta Sałtykow i Bołotnikow zostali również współczłonkami Rady Państwa. Przytém Xiążęcia Bołotnikowa umieszczono w Wydziale Spraw Cywilnych i Duchownych, a Xiążęcia Sałtykowa w Wydziale Administracyi Kraiowéy. Radca Stanu Swinjin obrany został pomocnikiem Sekretarza Stanu przy Radzie Stanu.

Redakcyia, J. Bensy; Druk, J. Pillera.